การวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

Analysis of Components of Creative Agro-Tourism in Nakhon Pathom Province

พรรณ์ธิดา เหล่าพวงศักดิ์[1]
Phanthida Laophuangsak[1]

Received: 15 May 2024 **Revised:** 13 July 2024 **Accepted**: 20 July 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม วิธีการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว จำนวน 360 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากประธานกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 6 คน และการประชุมกลุ่มย่อยจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมจำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การรองรับของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว และการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.94, 0.91, 0.92 และ 0.97 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย 1) การพัฒนาแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) การปรับปรุงระบบการบริการขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ 3) การต้อนรับนักท่องเที่ยวและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร 4) การรักษาและปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีเกษตรอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีเกษตร, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, จังหวัดนครปฐม

[1] รองศาสตราจารย์, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ อีเมล pantida_c@yahoo.com
[1] Associate Professor, Faculty of Business Administration Southeast Asia University E-mail pantida_c@yahoo.com

Abstract

The objective of this study is to 1) examine the elements of agro-cultural creative tourism in Nakhon Pathom Province and 2) suggest strategies for the advancement of its tourism potential. The methodology employed in this research is divided into two segments: 1) Quantitative research, where a survey was executed to gather information from tourists, amounting to 360 participants. Data analysis encompassed frequency, percentage, mean, standard deviation, and confirmatory factor analysis. 2) Qualitative research consisted of in-depth interviews from the group committee of community enterprises as a case study consisting of 6 participants and a focus group from officials of relevant agencies and stakeholders totaling 9 people. Data analysis used content analysis.

The study results reveal that the components of agro-cultural creative tourism in Nakhon Pathom Province encompass tourism destination management, tourism attraction facilities, tourism services, and tourism attractiveness, with standardized component weights of 0.94, 0.91, 0.92, and 0.97 respectively, all of which were statistically significant at the .05 level. Strategies for the enhancement of the tourism potential of agro-cultural creative tourism in Nakhon Pathom Province comprise: 1) Planning for community-based tourism management. 2) Enhancing fundamental service systems to adequately cater to and facilitate tourists. 3) Cultivating a welcoming and tourist-friendly ambiance. Moreover, 4) Upholding and elevating the quality and standards of tourist attractions to sustainably foster agro-cultural tourism.

Keywords: Components of agricultural tourism, Creative tourism, Nakhon Pathom Province

บทนำ

การยกระดับภาคการเกษตรสู่การผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการเพิ่มผลิตภาพ ลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ และเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตสู่ภาคอุตสาหกรรมอาหาร รวมถึงให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นภาคบริการที่สำคัญของไทยให้เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน การท่องเที่ยวมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องด้วยกระตุ้นให้มีการนำทรัพยากรจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในรูปของสินค้าและบริการ เป็นการยกระดับฐานะทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560) ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดหมุดหมายที่ 2 ให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) ประกอบกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (creative economy) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์ เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างมิติความหลากหลายทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรมนุษย์ เข้ากับเทคโนโลยี และทรัพย์สินทางปัญญา (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2553) ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (creative

tourism) ซึ่งเป็นการเดินทางที่นำไปสู่การสร้างประสบการณ์ที่แท้จริง และเชื่อมโยงเข้ากับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในงานศิลปะ วัฒนธรรม มรดก หรือคุณลักษณะพิเศษของสถานที่ ทำให้เกิดการเชื่อมสัมพันธ์กับผู้คนในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมที่ยังมีชีวิตนั้นขึ้นมา (UNESCO, 2006) การนำเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาใช้ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน จึงเป็นการใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนำทรัพยากร ธรรมชาติ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มาเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้กับการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นพลังขับเคลื่อนการท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งมีการกระจายรายได้สู่คนในชุมชนอย่างทั่วถึง

จากกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ โดยอิงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร และมีความแตกต่างกันตามพื้นที่การเกษตร ก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะตัวที่น่าสนใจ มีศักยภาพนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เรียกว่า การท่องเที่ยววิถีเกษตร (agro-tourism) เนื่องด้วยประเทศไทยเป็นประเทศเกษตร กรรม มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพทางการเกษตร และมีภูมิปัญญา อีกทั้งภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุน โดยนำรูปแบบการท่องเที่ยววิถีเกษตรในต่างประเทศที่มีการจัดการและการปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างที่ดี (best practices) มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรของไทย (ราณี อิสิชัยกุล และวรรณา ศิลปะอาชา, 2558) เน้นการจัดการทุนของชุมชน ทั้งทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพึ่งพาตนเอง อีกทั้งการท่องเที่ยววิถีเกษตรนั้นมีองค์ประกอบร่วมของวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นของเกษตรกรเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561) เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง โดยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน อีกทั้งสามารถพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ที่มองหาประสบ การณ์ใหม่ๆ ในการเรียนรู้และสัมผัสกับวิถีชีวิตท้องถิ่น โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตผลทางการเกษตรผ่านการท่องเที่ยว เกิดการกระจายรายได้ไปยังชุมชนในพื้นที่และช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาว (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2553)

จังหวัดนครปฐมได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัด ให้สามารถนำทรัพยากรการ เกษตรที่มีอยู่มาจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เพื่อการยกระดับการท่องเที่ยววิถีเกษตรของจังหวัดให้มีมาตรฐาน พร้อมขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สู่การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและการบริการด้านการท่องเที่ยว เป็นการสร้างรายได้ และ ความมั่นคงในพื้นที่ อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการศึกษาการท่องเที่ยววิถีเกษตรในหลายพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในประเด็นพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบ และกิจกรรมการท่องเที่ยว การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งยังคงขาดการศึกษาเชิงลึกที่มุ่งเน้นถึงการวิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่เฉพาะ ซึ่งจังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่การเกษตรที่สำคัญ มีศักยภาพและมีลักษณะเฉพาะทางการเกษตรที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดนครปฐม จึงเป็นประเด็นที่

สนใจศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชน ช่วยสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น นำความเจริญมาสู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

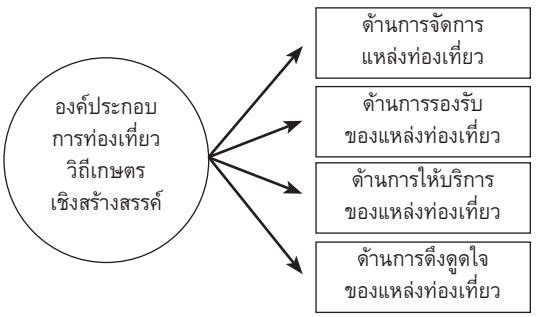
การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้กับผู้มาเยี่ยมมาเยือนได้พัฒนาศักยภาพความสร้างสรรค์ของตนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยประสบการณ์จริงตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของความหลากหลายในวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ใหม่ (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2558) พร้อมทั้งสร้างเสริมพัฒนาศักยภาพของการสร้างสรรค์ให้กับนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันเจ้าของชุมชนก็เกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเอง

การท่องเที่ยววิถีเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตร และวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรมประเพณี (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2553) เป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและเกษตรกร (ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์, 2553) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม

ศักยภาพของการท่องเที่ยว หมายถึง ความพร้อมในด้านคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวควรมีคุณ ลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การรองรับของแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว และการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (Dickman, 1997)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล และระดับศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดองค์ประกอบแต่ละด้านของการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ระดับลึกจากประธานกลุ่ม คณะกรรมการกลุ่มของวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นกรณีศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และวิเคราะห์สรุปแบบอุปนัย (analytic induction) เพื่อได้แนวทางการพัฒนา ศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

ประชากร ตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประชากร คือ นักท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้าง สรรค์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

ตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้าง สรรค์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาถึงขนาดของตัวอย่างที่มีความเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม JAMOVI ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตาม Hair et al. (2010) เนื่องจากการศึกษามี ตัวแปรสังเกตจำนวน 18 ตัวแปร ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมและเพียงพอจึงควรมีอย่างน้อย 20 เท่าของ ตัวแปรสังเกต เท่ากับ 360 ตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) สำหรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครปฐม 3 แหล่ง ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยววิถีเกษตร เกาะลัดอีแท่น จังหวัดนครปฐม 2) วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยววิถีเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และ 3) ชุมชนท่องเที่ยววิถีเกษตรกำแพงแสน ตำบลห้วยขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key Informants) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(in-depth interview) จากประธานกลุ่ม และคณะกรรมการกลุ่มของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นกรณีศึกษา จนข้อมูลอิ่มตัว (sutured data) จำนวน 6 คน และการประชุมกลุ่มย่อยจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่สร้างขึ้นตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดที่กำหนดสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลแบบสอบถาม ใช้ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบ แก้ไข และปรับปรุงเพื่อความเหมาะสม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ของทุกข้อคำถามระหว่าง 0.66-1.00 และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทำการทดสอบ (try out) กับตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมาย จำนวน 30 คน ใช้ความเชื่อมั่น (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าครอนบาค (Cronbach' s alpha coefficient) ของข้อคำถามแต่ละด้านมีค่าระหว่าง 0.968-0.977

2. การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) คือการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการตรวจ สอบว่าความสอดคล้องข้อมูลที่ได้มาจากต่างสถานที่ ต่างเวลา และต่างบุคคล การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigation triangulation) เป็นการตรวจ สอบความเห็นตรงกันของข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากคณะนักวิจัยหลายคน และการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) เป็นความ

สอดคล้องกันของการรวบรวมข้อมูลจากหลายวิธี เช่น เอกสาร สัมภาษณ์ และการสังเกต

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 360 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 196 คน (ร้อยละ 54.40) สถาน ภาพโสด จำนวน 244 คน (ร้อยละ 67.8) ระดับการศึกษาสูงกว่าปวส. จำนวน 170 คน (ร้อยละ 47.2) อาชีพรับจ้าง จำนวน 89 คน (ร้อยละ 24.7) ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท จำนวน 128 คน (ร้อยละ 35.6)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

ระดับศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม พบว่า

1) ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การบริหารองค์กร (Mean=3.80 SD.=0.74) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม (Mean=3.75 SD.=0.74) และการสร้างมูลค่า (Mean=3.75 SD.=0.71)

2) ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว (Mean=3.77 SD.=0.74) รองลงมาคือ ความพร้อม (Mean=3.57 SD.=0.92) และสาธารณูปโภค (Mean=3.45 SD.=0.83)

3) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมการท่องเที่ยว (Mean=3.78 SD.=0.80) รองลงมาคือ การบริการ (Mean=3.68 SD.=0.76) และสินค้าและของที่ระลึก (Mean=3.65 SD.=0.76)

4) ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การเรียนรู้ (Mean=3.99 SD.=0.80) รองลงมาคือ ความโดดเด่น (Mean=3.72 SD.=0.76) และสภาพแวดล้อม (Mean=3.66 SD.=0.80)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย

1. ตัวแปรแฝง ประกอบด้วย ศักยภาพการท่องเที่ยว (POTEN) ซึ่งมีองค์ประกอบของตัวแปรแฝงด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว (MNG) ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว (SUP) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (SER) และด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว (MAG)

2. ตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วย ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การบริหารองค์กร การมีส่วนร่วม และการสร้างมูลค่า ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย สาธารณูปโภค ความพร้อม และแหล่งท่องเที่ยว ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การบริการ กิจกรรมการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว และด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ความโดดเด่น สภาพ แวดล้อม และการเรียนรู้ ได้ผลดังการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันอันดับที่ 3 (3rd order confirmatory factor analysis) ดังนี้

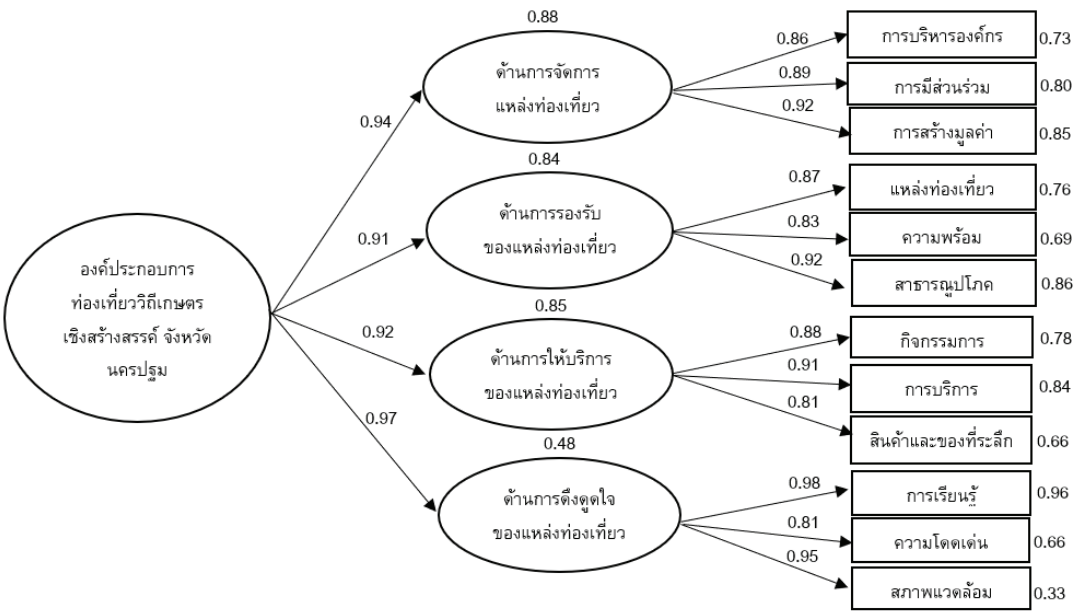
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม อันดับที่ 3

	B	SE	ค่าสถิติ	p-value	R^2
ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
การบริหารองค์กร	0.855				0.732
การมีส่วนร่วม	0.892	0.043	24.506	0.000**	0.795
การสร้างมูลค่า	0.922	0.048	21.350	0.000**	0.851
ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว					
สาธารณูปโภค	0.869			0.000**	0.756
ความพร้อม	0.829	0.040	26.579	0.000**	0.688
แหล่งท่องเที่ยว	0.920	0.043	21.712	0.000**	0.847
ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว					
การบริการ	0.883			0.000**	0.779
กิจกรรมการท่องเที่ยว	0.915	0.042	25.451	0.000**	0.837
สินค้าและของที่ระลึก	0.810	0.048	20.132	0.000**	0.655
ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว					
ความโดดเด่น	0.978			0.000**	0.956
สภาพแวดล้อม	0.813	0.048	17.956	0.000**	0.660
การเรียนรู้	0.945	0.072	14.069	0.000**	0.332
ศักยภาพการท่องเที่ยว					
ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวความสำเร็จ	0.936				0.484
ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	0.910	0.064	19.176	0.000**	0.854
ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว	0.924	0.058	18.018	0.000**	0.990
ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	0.966	0.620	14.249	0.000**	0.877

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ

ดัชนีประเมินความสอดคล้อง	เกณฑ์	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2/df.	น้อยกว่า 3	1.679	ผ่านเกณฑ์
p-value ของ χ^2	มากกว่า 0.05	0.009	ไม่ผ่านเกณฑ์
GFI	มากกว่า 0.95	0.9777	ผ่านเกณฑ์
AGFI	มากกว่า 0.95	0.943	ไม่ผ่านเกณฑ์
TLI	มากกว่า 0.95	0.990	ผ่านเกณฑ์
CFI	มากกว่า 0.90	0.995	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	น้อยกว่า 0.06	0.043	ผ่านเกณฑ์
RMR	น้อยกว่า 0.08	0.010	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 และตารางที่ 2 แสดงว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าความแปรปรวนที่ตัวแปรสังเกตได้สามารถอธิบายองค์ประกอบ (R^2) ที่ร้อยละ 33.2 ถึง 84.7

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยันของการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันของการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม ในภาพรวม ได้แก่ 1) ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.94 2) ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.91 3) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.92 และ 4) ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.97 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1) ด้านการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1.1) การบริหารองค์กร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.86 1.2) การมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.89 และ 1.3) การสร้างมูลค่า มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.92 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2) ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2.1) สาธารณูปโภค มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.87 2.2) ความพร้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.83 และ 2.3) แหล่งท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.92 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3) ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3.1) การบริการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.88 3.2) กิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.91 และ 3.3) สินค้าและของที่ระลึก มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.81 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

4) ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4.1) ความโดดเด่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.98 4.2) สภาพแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.81 และ 4.3) การเรียนรู้ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.95 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สำหรับผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของตัวแบบ มีค่า χ^2/df. เท่ากับ 1.679 ค่า GFI เท่ากับ 0.977 ค่า TLI เท่ากับ 0.990 ค่า CFI เท่ากับ 0.995 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.043 และค่า RMR เท่ากับ 0.010 แสดงว่า องค์ประกอบเชิงยืนยันของการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตอนที่ 4 แนวทางพัฒนาศักยภาพองค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม

1. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านการบริหารองค์กรซึ่งเป็นความสามารถในการดำเนินงาน วางแผน ควบคุม ดูแล และจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานของกลุ่มอยู่รอดได้ เพราะการมีส่วนร่วม โดยร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ ทำให้สมาชิกรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ สามารถดำเนินการได้ง่ายและรวดเร็ว ตลอดจนการรณรงค์เสริมความรู้ สร้างจิตสำนึกและความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ชุมชนและท้องถิ่น

2. ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นการจัดเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์และอินเตอร์เน็ต ให้มีความพร้อมรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงเส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเดินทางสะดวกและปลอดภัย นอกจากนี้ความพร้อมด้านที่พักและอาหาร และ

การจัดเตรียมสถานที่พักผ่อน ถ่ายรูป การปรับปรุงห้องน้ำให้ได้จำนวนเหมาะสม มีมาตรฐานความสะอาด ตลอดจนความสะดวก สบาย ความรวดเร็ว และความปลอดภัยของรถบริการนำเที่ยวในพื้นที่

3. ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านการให้บริการที่ได้มาตรฐานและทั่วถึงตามความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้มาศึกษาดูงาน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องมีความหลากหลาย โดยเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ และการพักผ่อน ส่วนด้านสินค้าและของที่ระลึกควรเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐาน มีการรับรองความสะอาด สุขอนามัย และปราศจากสารพิษ เพื่อรักษาระบบนิเวศแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4. ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น อีกทั้งวิถีชีวิตอันเกิดจากการกระทำของคนในสังคมในพื้นที่นั้นๆ การได้รับรางวัลหรือการชื่นชมในด้านต่างๆ ที่สามารถสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่าง เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

องค์ประกอบการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครปฐม พบว่า

1. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ให้บรรลุเป้าหมายและสามารถตอบสนองความต้องการของนัก ท่องเที่ยวได้ ประกอบด้วย การให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน เน้นการมีส่วนร่วมของคนชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ทำให้ชุมชนเข้าใจขีดความสามารถด้านต่างๆ มีการวางแผนบริหารจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวร่วมกัน มีการกระจายงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม เกิดจิตสำนึกการเป็นเจ้าของชุมชนของร่วมกัน สอดคล้องกับกุลดารา เพียรเจริญ และศุภวรรณ ตันตสุทธิกุล (2554) และเทิดชาย ช่วยบำรุง (2553) พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนและเสนอความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม โดยมีภาครัฐเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้การบริหารงานด้านการท่องเที่ยว สอดคล้องกับเปรมปรีดา ทองลา และเพ็ญศิริ สมารักษ์ (2563) ที่เสนอว่าควรกำหนดโครงสร้างการทำงาน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน และบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ

2. ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการจัดระบบการบริการขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการพัฒนาระบบควบคุมปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรในแต่ละพื้นที่ สอดคล้องกับพรรณ์ธิดา เหล่าพวงศักดิ์ และคณะ (2565) พบว่า ควรพัฒนาความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมรองรับ และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งการบริการสาธารณูปโภคอื่นๆ โดยเฉพาะที่จอดรถและห้องน้ำ รวมถึงการสร้างความเข้าใจในบริบทของชุมชน และกฎระเบียบต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเคารพและให้เกียรติกับชุมชน

3. ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์บริการในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างคาดหวังว่าจะได้รับบริการที่ได้มาตรฐานที่ดี เช่น การต้อนรับและความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มผู้มาศึกษาดูงาน มีการบรรยาย การแนะนำสถานที่ และกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการสาธิตและการปฏิบัติ

การถ่ายทอดความรู้และข้อมูลให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจเรียนรู้ สอดคล้องกับพัชราภรณ์ จันทรฆาฎ (2562) พบว่า การจัดเตรียมพื้นที่และเส้นทางการเดินชมธรรมชาติในสวนสมุนไพร ติดป้ายแสดงจุดการให้บริการ การรวบรวมภูมิปัญญาสมุนไพรไทยโดยแสดงชื่อสรรพคุณของสมุนไพรในการรักษาโรค และการนำผลผลิตทางการเกษตรมาสร้างเป็นจุดขายเป็นผลิตภัณฑ์จากการท่องเที่ยว สอดคล้องกับธง คำเกิด และคณะ (2561) พบว่า การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน OTOP และอย. รวมถึงมาตรฐานต่าง ๆ ของสินค้าเกษตร อีกทั้งการส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวแบบครบวงจร มีการพัฒนาเว็ปไซต์สื่อสังคมออนไลน์การท่องเที่ยววิถีเกษตรของชุมชน และมีข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมการท่องเที่ยววิถีเกษตรด้านต่าง ๆ เช่น แหล่งท่องเที่ยวและแผนที่แหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตร บริการที่เกี่ยวข้อง เส้นทางท่องเที่ยววิถีเกษตร ปฏิทินการท่องเที่ยว และปฏิทินผลผลิตทางการ เกษตร

4. ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวตามธรรมชาติและที่ชุมชนสร้างหรือประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งดึงดูดความต้องการหรืออุปสงค์ (demand) ทางการท่องเที่ยวได้ ควรมีการวางแผนการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีการบำรุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของธรรมชาติที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องและจริงจัง สอดคล้องกับพรรณ์ธิดา เหล่าพวงศักดิ์ และคณะ (2565) พบว่า ควรพัฒนาและปรับปรุงสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่เกิดตามธรรมชาติและสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงวิถีชีวิตอันเกิดจากการกระทำของคนในสังคมในพื้นที่นั้นๆ เช่น การแสดง การละเล่นประเพณี และการจัดเทศกาล ต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกิจกรรมกับเกษตรกร เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่ สะท้อนอัตลักษณ์ท้องถิ่น สอดคล้องกับเปรมปรีดา ทองลา และเพ็ญศิริ สมารักษ์ (2563) เสนอแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรอย่างยั่งยืน ควรมุ่งเน้นกิจกรรมโดยชุมชนและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยววิถีเกษตรอย่างยั่งยืนให้เหมาะสม โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการท่องเที่ยววิถีเกษตรที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

1. การจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้าง สรรค์ โดยใช้แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism management) โดยเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่อง เที่ยว โดยใช้แนวคิดการท่องเที่ยวชุมชน (community-based tourism) ที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการตัดสินใจ

3. การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยวชุมชน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการประเมินผลกระทบ (impact assessment) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่อง เที่ยว

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน เน้นการมีส่วนร่วมของคนชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีภาครัฐเป็นที่ปรึกษาเพื่อให้การบริหารงานด้านการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางและความต้องการเดียวกัน

2. ด้านการรองรับของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ ควรการจัดระบบการ

บริการขั้นพื้นฐานให้มีความพร้อมที่จะรองรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว อีกทั้งมีการจัดเตรียมโปรแกรมหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับบริบทชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้คุณค่าวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตด้านการเกษตร นำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการเกิดการประยุกต์ใช้สามารถพัฒนาผลิต ภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าของชุมชน

3. ด้านการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ ควรให้การต้อนรับและสร้างความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจโดยการนำผลผลิตทางการเกษตรมาสร้างเป็นจุดขายเป็นผลิตภัณฑ์จากการท่องเที่ยว อีกทั้งการส่งเสริมการตลาดและการท่องเที่ยวแบบครบวงจร

4. ด้านการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ ควรมีการวางแผนอย่างเหมาะสมและต้องมีการบำรุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมถึงวิถีชีวิตอันเกิดจากการกระทำของคนในสังคมในพื้นที่นั้น เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยววิถีเกษตรอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม หรือพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรของชุมชนด้านต่างๆ เพื่อการพัฒนาศักยภาพ การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชนให้มีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีเกษตรเชิงสร้างสรรค์ของไทย

3. ควรมีการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเพื่อท้องถิ่นหรือวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรของชุมชน หรือศึกษาการพัฒนารูปแบบระบบการบริหารจัดการของการท่องเที่ยววิถีเกษตรของชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

4. ควรศึกษาผลกระทบจากการพัฒนาเชิงเศรษฐศาสตร์ของการท่องเที่ยววิถีเกษตรต่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *คู่มือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กุลดารา เพียรเจริญ และ ศุภวรรณ ตันตสุทธิกุล. (2554). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนการท่องเที่ยววิถีเกษตรเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2553). *การท่องเที่ยววิถีเกษตรสุราษฎรธานี: การวิจัยฐานทรัพยากรเกษตรสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ธง คำเกิด, อุทุมพร เรืองฤทธิ์, เพียงฤทัย เสงี่ยมศิลป์, จิตราภรณ์ เถรวัตร และชิดชนก มากจันทร์. (2561). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานรากวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนของตำบลต้นตาล อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ กรุงเทพฯ.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจที่ไม่มีวันตาย* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ซี.พี.บุ๊ค สแตนดาร์ด.

พรรณ์ธิดา เหล่าพวงศักดิ์, ธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ และอารี ผสานสินธุวงศ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวสำหรับการเรียนรู้วิถีเกษตรเพื่อยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, *18*(1), 1-11.

พัชราภรณ์ จันทรฆาฏ. (2562). การจัดการการท่องเที่ยววิถีเกษตรที่ยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลบ้านด่านอำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, *13*(1) (ม.ค.-มิ.ย.), 1-31.

เปรมปรีดา ทองลา และเพ็ญศิริ สมารักษ์. (2563). ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยววิถีเกษตรจังหวัดจันทบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, *11*(1) มกราคม-มิถุนายน, 190-213.

ราณี อิสิชัยกุล และวรรณา ศิลปะอาชา. (2558). *นโยบายการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีเกษตรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอาเซียน*. รายงานวิจัย กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์. (2553). *การสร้างสรรค์ทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไว้ลาย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย. (2542). *รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติไทย.

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2558). *องค์ความรู้ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: คู่มือและแนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม (พ.ศ. 2566-2570)*. สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2561). *คู่มือกระบวนการพัฒนาและยกระดับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊คพลัส พับลิชชิ่ง จำกัด.

Dickman, S. (1997). *Tourism: An Introductory Text* (3rd ed). Rydalmere, New South Wales: Holder Education.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. R., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective* (7th Edition). New York: Pearson.

UNESCO. (2006). *Towards Sustainable Strategies for Creative Tourism. Discussion Report of the Planning Meeting for the 2008 International Conference on Creative Tourism*. Santa Fe.